

HÍRLEVELE

Országos Atomenergia Hivatal

2011. október – 14. évfolyam, 3. szám

Magyar elnökség
Elfogadták a hulladékös irányelvet
NAÜ közgyűlés
Elkészült a CBF nemzeti jelentés
Új vezető az NBI élén

Mi történt az EU-ban nukleáris területen a magyar elnökség alatt?

A történet kezdete 2008 őszére nyúlik vissza, amikor elkezdődött a Külügyminisztérium által koordinált hivatalos felkészülés az EU elnökségi időszakra. Ekkor szembesültünk először azzal,

hogymi vár majd ránk 2011 első felében az Európai Unió Tanácsának (a továbbiakban: Tanács) soros elnökeként, a spanyol-belga-magyar trió utolsó tagjaként. A Nukleáris Kérdések Tanácsai Munkacsoport (Working Party on Atomic Questions, WPAQ) üléseinek 2003 óta állandó résztvevőjeként megismertük az ott folyó munkát, de nem voltak ismereteink a háttérben zajló előkészületekről és egyeztetésekről. Az elnökségi felkészülés keretében francia és angol nyelvi képzésen, kompetencia-felmérésen és számos elméleti és gyakorlati oktatáson vettünk részt. A képzéseken feltehetjük kérdéseinket olyan meghívott előadóknak, akik már több elnökségi periódust végigcsináltak, és így „éles” tapasztalatokkal rendelkeztek. A legnagyobb segítséget mégis a WPAQ cseh elnökségét ellátó Petr Krs-sel és kollégáival történt egynapos prágai megbeszélés jelentette számunkra. A cseh elnökség rendkívül sikeres volt, a tagállamok közötti konszenzus megteremtésével a féléves időszak alatt sikerült lezárnunk a nukleáris biztonsági irányelvet. Sok gyakorlati tanáccsal láttak el bennünket az ülések szervezése és lebonyolítása, valamint a különböző uniós intézményekkel – az Európai Parlamenttel, az Európai Bizottsággal (a továbbiakban: Bizottság), a Tanács titkárságával és Jogi Szolgálatával – kialakítandó munkakapcsolat terén.

A felkészülési időszak kezdetén eldőlt, hogy a magyar elnökségi stábot az Országos Atomenergia Hivatal adja, Koblinger László lesz a munkacsoport elnöke; Lengyel Zoltán a helyettese; és Silye Judit (akit a félév során egyszer Czottnér László, kétszer Lázár István helyettesített) foglal helyet a Magyarország tábla mögött. A magyar elnökségi stáb munkáját a Külügyminisztériumból Gosztonyi Angéla, a brüsszeli EU Állandó Képviselőről pedig Nagy Attila segítette. Az elnökségi teendők – a Bizottság munkaprogramjának alakulását tükrözően – 2011 januárjára folyamatosan alakultak ki. A magyar elnökség eredetileg tervezett főbb prioritásai nukleáris területen a következők voltak:

tán a helyettese; és Silye Judit (akit a félév során egyszer Czottnér László, kétszer Lázár István helyettesített) foglal helyet a Magyarország tábla mögött. A magyar elnökségi stáb munkáját a Külügyminisztériumból Gosztonyi Angéla, a brüsszeli EU Állandó Képviselőről pedig Nagy Attila segítette.

Az elnökségi teendők – a Bizottság munkaprogramjának alakulását tükrözően – 2011 januárjára folyamatosan alakultak ki. A magyar elnökség eredetileg

tervezett főbb prioritásai nukleáris területen a következők voltak:

tervezett főbb prioritásai nukleáris területen a következők voltak:

- A radioaktív hulladékok és kiegészítő fűtőelemek biztonságos kezeléséről szóló irányelv lezárása.
- A 96/29/EURATOM irányelv (EU BSS – sugárvédelmi alapelvek) felülvizsgálatának megkezdése.
- A radioaktív anyagok szállításának feltételeiről és az erre vonatkozó EU regisztrációs rendszer létrehozásáról szóló rendelet megalkotása.
- Az Euratom jelentéshez feltett kérdésekre adandó válaszok jóváhagyása a Nukleáris Biztonsági Egyezmény 5. felülvizsgálati értekezletére.
- A Tanács következtetéseinek kialakítása az Európai Nukleáris Biztonsági Szabályozó Hatóságok Csoportjának (ENSREG) jelentéséről.
- A Koreai félsziget Energia Fejlesztési Szervezetében (KEDO) való Euratom-részvétel nyomon követése.
- Az Euratom és Oroszország, valamint az Euratom és Ausztrália között, a nukleáris biztonság terén kialakítandó együttműködési megállapodás irányelvei alapján a Bizottság által lefolytatott kétoldalú tárgyalások nyomon követése.

A magyar elnökségi stáb (Koblinger László főigazgató-helyettes, Lengyel Zoltán fősztályvezető, Silye Judit főtanácsos)

A magyar elnökség legfontosabb célja a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek biztonságos kezeléséről szóló irányelv (a továbbiakban: hulladékos irányelv) legalább munkacsoport szintű elfogadása volt. A munkacsoport nap-tárában előzetesen maximum tizenhat ülést terveztünk a magyar elnökség idejére, ami a korábbi munkacsoportülések számával összevetve többszörös megterhelést jelentett. Az ülések számát a tagállamok, a Tanács Titkársága és a Bizottság képviselői is szokatlanul ambiciózusnak tekintették, mi viszont szerettük volna befejezni a hulladékos irányelv munkacsoporton belüli tárgyalását. A várakozással ellentétben elnökségi félévünk alatt nem került előterjesztésre sem a sugárvédelmi alapelvek felülvizsgálatára, sem a radioaktív anyagok szállításhoz kapcsolódó EU regisztrációs rendszer létrehozására vonatkozó dosszié. A hulladékos irányelv tárgyalása viszont egészen az utolsó ülésig elhúzódott, ezért a tervezett tizenhat ülésből tizenötöt megtartottunk.

A tárgyalások megkönnyítésére egy új, strukturáltabb módszert vezettünk be. Úgynevezett támogató dokumentumokat készítettünk, az ülések során pedig kivetítettük a tárgyalt paragrafusok, illetve a módosító indítványok szövegét. Az ülések közötti időszakban a Tanács Titkárságával szorosban együttműködve készítettük el a soron következő ülésen kiindulási alapot képező dokumentumváltozatokat. A hulladékos irányelv munkacsoportbeli ismertetése és tárgyalása már a belga elnökség alatt megkezdődött, de érdemben a magyar elnökség foglalkozott vele először és a félév során szinte le sem került a napirendről.

Az irányelv tervezetének legkritikusabb része a radioaktív hulladékok úgynevezett harmadik országokba (nem EU-tagállamokba) történő exportjának teljes tilalma, amelyet eredetileg a Bizottság javasolt, s melyet számos alkalommal tárgyalta a munkacsoport. Már az első megbeszéléseken világhosszá vált, hogy néhány triviális „felmentés” megadásán (az eleve visszavételi garanciával eladott zárt sugárforrások használat utáni visszaszállítása; a kutatóreaktorok kiégett fűtőelemeinek repatriálása) túlmenően a legtöbb tagállam ragaszkodott a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek kiszállításának – bizonyos feltételek mellett – lehetővé tételéhez is. A helyzetet nehezítette, hogy mivel a Bizottság nem engedett eredeti álláspontjából, attól eltérő szöveget a Tanács csak a tagállamok teljes egyetértésével fogadhatott

el. Szívós erőfeszítéssel és sok tárgyalással sikerült elérnünk, hogy a magyar EU elnökség alatt tartott utolsó ülésen valamennyi tagállam (Svédország, Luxemburg és Ausztria tartózkodása mellett) elfogadta azt a kompromisszumot, hogy az export akkor megengedhető, ha a célországban a hulladékkezelés biztonsága megfelel az irányelvben lefektetett normáknak, a célország rendelkezik átfogó hulladékkezelési programmal és a kiszállítás létező, hatósági engedéllyel rendelkező hulladéktárolóba irányul.

A fenti kulcskérdés és néhány más eldöntendő kérdés mellett meglehetősen sok apró, főleg szóhasználati kérdésen vitatkoztak hosszasan a delegációk. Ezekben az esetekben sok segítséget kaptunk az angol anyanyelvű országok képviselőitől. Külön kiemelendő, hogy az Egyesült Királyság képviselői rendkívül pozitívan, rugalmasan álltak a nyelvi kérdésekhez. A tárgyalások során fokozatosan megismertük az egyes tagországi képviselők „vesszőparipáit”, szokásait, sokszor már hozzászólásra jelentkezésük pillanatában tudtuk (vagy legalábbis sejtettük), hogy mit fognak mondani. A különböző álláspontok közelítése az üléseken lezajlott viták mellett sokszor „folyosói”, személyes megbeszélések formájában történt. Feltétlenül kiemelendő, hogy a munkacsoportra jellemző hagyományosan jó hangulatot, a kialakult jó személyes kapcsolatokat a magyar elnökség alatt is sikerült megőriznünk.

Többször egyeztettünk – az üléseken kívül is – a Bizottság képviselőivel, illetve a tervezet kijelölt Európai parlamenti raportőrével is. A kialakított jó személyes kapcsolatok itt is hasznunkra váltak, az Európai Parlament Néppárti képviselőcsoportja *Koblinger Lászlót* az energetikával foglalkozó zárt ülésére is meghívta. A tervezetteken túl a WPAQ munkacsoport elfogadott még néhány kisebb jelentőségű tanácsi határozatot is.

Sajnos, „terven felüli eseményként” a magyar elnökség idejére esett a japán földrengést és szökőárt követő fukushimai baleset. Elnökségi kezdeményezésre márciusban rendkívüli ülést tartottunk, amelynek megállapításai alapozták meg a jelenleg zajló célzott nukleáris biztonsági és kockázati elemzéseket (stressz-teszt).

Összefoglalóan – szerénytelenség nélkül – megállapíthatjuk, hogy a magyar elnökségi félév eredményekben gazdag és sikeres volt.

NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Tényfeltáró misszió

A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) nemzetközi tényfeltáró missziót szervezett a japán kormány kérésére. A NAÜ és a japán kormány közötti megállapodásnak megfelelően a csapat feladata volt, hogy azonosítsa a fukushimai atomerőmű földrengés és szökőár okozta balesetének tanulságait, ami világszerte elősegítheti a nukleáris biztonság növelését. A 2011. május 24. és június 2. között szervezett misszióban különböző nukleáris területek elismert szakértői vettek részt. A misszióban a NAÜ meghívására magyar részről *Lux Iván*, az OAH főigazgató-helyettese vett részt. A japán hatóságoknak átadott összefoglalóban a csoport egy sor előzetes következtetést és tanulságot fogalmazott meg, amelyeket három fő területen azonosítottak: külső veszé-

lyek, súlyos balesetek kezelése és a baleset-elhárítás területén. A végleges jelentést a 2011. június 20-24. között Bécsben tartott miniszteri konferencián mutatták be.

CNRA-ülés

Az OECD NEA nukleáris hatósági kérdésekkel foglalkozó állandó bizottsága (CNRA) 2011. június 6-7-én tartott ülésén a szokásos – mindig tartalmas és informatív – napirendek (a munkacsoportok beszámolója, nemzeti beszámolók az érdekesebb eseményekről) megtárgyalása mellett kiemelkedő hangsúlyt kapott a fukushimai baleset és következményeinek hatása a hatósági tevékenységre. Az ülésen az OAH-ról *Lux Iván* főigazgató-helyettes vett részt. Világossá vált, hogy a fukushimai baleset tanulságait mind a nukleáris iparban, mind a hatósági tevékenységben le kell vonni, s a szükséges változtatásokat végre kell hajtani. A CNRA keretein belül már májusban létrehoztak egy csoportot 15 ország és 3 nemzetközi szervezet részvételével, amelynek feladata a fukushimai baleset hatásának vizsgálata volt.

Miniszteri Fórum

A CNRA-üléssel egyidőben június 7-én Párizsban zajlott a francia kezdeményezésre létrejött Miniszteri Fórum a Nukleáris Energiáról, amelyen **Fellegi Tamás** nemzeti fejlesztési miniszter is részt vett. A Fórum célja az volt, hogy a fukushimai események hatására közösen fogalmazzanak meg ajánlásokat és hozzanak döntéseket a nukleáris biztonság növelése érdekében. A Fórum résztvevői közös nyilatkozatot fogadtak el, amelyben megfogalmazták a nukleáris kockázat csökkentése, illetve a nemzetközi szintű kríziskezelés érdekében teendő lépéseket. A nyilatkozat megtalálható az OECD Nukleáris Energia Ügynökség honlapján (www.oecd-nea.org).

Miniszteri konferencia

2011. június 20-24. között Bécsben került sor a Nemzetközi Atomenergiái Ügynökség (NAÜ) miniszteri konferenciájára, amelyet a fukushimai nukleáris baleset tanulságainak első átfogó értékelése, illetve a nukleáris biztonság globális keretrendszerének áttekintése érdekében hívtak össze. A célok között szerepelt a globális keretrendszer szükség szerinti felülvizsgálatára irányuló nemzetközi párbeszéd beindítása is. A konferencián részt vevő magyar delegációt **Fellegi Tamás** nemzeti fejlesztési miniszter vezette, aki felszólalását egyszerűen nemzeti, s az EU Energia Tanács soros elnöki minőségében mondta el. Beszámolt a fukushimai baleset után tett uniós kezdeményezésekről (stressz-tesztek EU-n belül és kívül, európai jogi és hatósági keretek felülvizsgálata stb.). Megerősítette, hogy Magyarország nemzeti energiastratégiájában továbbra is kiemelt szerepet kap a nukleáris energia és beszámolt a paksi stressz-teszt előkészületeiről. Ismertette továbbá a magyar uniós elnökség erőfeszítéseit, amelyeket a radioaktív hulladék kezeléséről szóló tanácsi irányelv elfogadása érdekében tett. A konferencián részt vett **Rónaky József**, az OAH főigazgatója is. A konferencia alatt **Fellegi Tamás** miniszter a kétoldalú kapcsolatokról külön megbeszélést is folytatott a NAÜ főigazgatójával, Yukija Amanoval. A konferencián részt vevő országok túlnyomó többsége a nukleáris energia felhasználásának további alkalmazása mellett szólalt fel, egyúttal támogatva a megerősített biztonsági követelményeket, a NAÜ szerepének erősítését, illetve az EU által is kezdeményezett atomerőművi célzott biztonsági felülvizsgálatok (ún. stressz-tesztek) elvégzését.

Egyiptomi szakemberek továbbképzése

Az Országos Atomenergia Hivatal az MTA Izotópkutató Intézetével (MTA IKI) közösen 2011. szeptember 26-30. kö-

A képzés résztvevői

zött, egy Európai Unió projekt keretében az egyiptomi nukleáris hatóság szakembereinek tartott továbbképzést. A tanfolyamon az OAH munkatársai többek között a nemzetközi szerződések keretében teljesítendő nyilvántartási és jelentési kötelezettségekről, a hazai nukleáris biztosítéki rendszer kialakításáról, a hazai nukleáris hatóság felépítéséről és feladatairól tartottak előadásokat. A résztvevők a tanfolyam keretén belül az MTA IKI laboratóriumaiban megismerkedhettek a hatósági munkát támogató analitikai eljárásokkal.

Elfogadták a hulladékos irányelvet

Az Európai Unió Tanácsa 2011 júliusában elfogadta a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok felelősségteljes és biztonságos kezelését szolgáló közösségi keret létrehozásáról szóló irányelvet, amely megjelent az Európai Unió Hivatalos Lapjában. A tagállamoknak az irányelv rendelkezéseit 2013. augusztus 23-ig kell átültetni a saját nemzeti jogrendszerükbe. Az irányelv rendelkezései a tagállamok számára többek között előírják a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek biztonságos kezelésére vonatkozó nemzeti program létrehozását. Szigorú és ellenőrizhető szabályok közé szorítják a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek az EU-n kívüli országokba történő kivitelét. Ezekon felül meghatározzák a szabályozó hatósággal, az engedéllyessel és a szaktudás fenntartásával kapcsolatos kötelezettségeket, valamint a nyilvánosság tájékoztatására vonatkozó előírásokat. Miközben az irányelv továbbra is hangsúlyozza a tagállamok végső felelősségét a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelése terén, erős EU szintű keretet hoz létre jelentős tagállami kötelezettségekkel.

ENSREG-konferencia

Az EU nukleáris hatóságainak vezetőit tömörítő bizottsági szervezet, az ENSREG első nukleáris biztonsági konferenciáját Brüsszelben tartották 2011. június 28-29-én. A konferencia több mint 400 résztvevője az európai és Európán kívüli nukleáris biztonsági hatóságokat, a nukleáris terület nemzetközi szervezeteit, az Európai Bizottságot, az Európai Parlamentet, a nukleáris ipart, a kutatás-fejlesztést és a civil szervezeteket képviselte. Magyar részről **Kovács Pál**, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium helyettes-államtitkára, **Koblinger László** és **Lux Iván**, az OAH főigazgató-helyettesei, **Besenyei Gáborné** főosztályvezető-helyettes és **Aszódi Attila**, a BME Nukleáris Technikai Intézet igazgatója vett részt. A konferencia megszervezését az ENSREG egy évvel korábban határozta el, azzal a céllal, hogy megismertesse az ENSREG tevékenységét a nagyközönséggel. A márciusi fukushimai baleset jelentősen megváltoztatta a globális környezetet a nukleáris hatóságok számára is – a nukleáris biztonság még fontosabbá vált. Az eredetileg tervezett programot kiegészítették egy panelszekcióval, amelynek témája a fukushimai baleset következményei és az európai célzott biztonsági felülvizsgálat, a "stressz-teszt" volt. A konferencia alelnöke záróbeszédében emlékeztetett arra, hogy Európa megmutatta, képes közös álláspontot kialakítani a fukushimai balesetet követően és elindítani a nukleáris létesítmények célzott biztonsági felülvizsgálatát. Felhívta a figyelmet a nukleáris biztonsági hatóságok függetlenségére és átláthatóságára növelésének fontosságára.

A NAÜ Közgyűlése

A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) 2011. szeptember 19-től 23-ig Bécsben tartotta 55. Közgyűlését. A magyar delegációt *Kovács Pál* energetikáért felelős helyettes államtitkár vezette, a delegációban részt vettek az OAH vezető tisztségviselői. A Közgyűlés központi témája a NAÜ főigazgatója, Yukija Amano által előterjesztett, tizenkét fő javaslatot tartalmazó Akcióterv, amely a júniusi Miniszteri Konferencia ajánlásait figyelembe véve, a fukushimai balesetből levonható tanulságok alapján irányozza elő a globális nukleáris biztonság megerősítése érdekében szükséges lépéseket. A **Közgyűlés beválasztotta Magyarországot az Ügynökség 35 tagú döntéshozó testületébe, a Kormányzótanácsba. A következő két évben e szakmailag és diplomáciailag egyaránt kiemelkedő jelentőségű képviseletet Kovács Pál, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium energetikáért felelős helyettes államtitkára tölti be.** A Közgyűlés ideje alatt tartották a nukleáris biztonsági hatóságok vezetőinek értekezletét is, amely ez alkalommal a NAÜ biztonsági szabványainak hatékony felhasználásával és harmonizációjával, valamint a sugárzás orvosi alkalmazásának biztonságához szükséges infrastruktúrával foglalkozott. Az OAH vezetői négyoldalú találkozó keretében ismét megvittatták a cseh, a szlovák és a szlovén hatóságok képviselőivel a kölcsönös érdeklődésre számot tartó témákat. A Közgyűlésen elhangzottak ismét megmutatták, hogy a NAÜ tevékenységére szüksége van a tagországoknak, és az valóban a „békét és a népek felemelkedését” szolgálja.

EU nukleáris védettségi kérdések

A tagállamok kérésére az Európai Unió Tanácsa megalapította a nukleáris védettségi kérdésekkel foglalkozó eseti munkacsoportot (Ad Hoc Group on Nuclear Security). A csoportban a magyar érdekeket *Horváth Kristóf*, az OAH fősztályvezetője képviseli. A csoport feladata, hogy áttekintse a nukleáris védettség jogi helyzetét és megvalósulását a tagállamokban és fogalmazza meg a nemzetközi jó gyakorlatot, valamint a lehetséges jobbító intézkedéseket. A csoport a lengyel elnökség által összeállított és a tagállamok által megválaszolt kérdőívek kiértékelése alapján 2011. december közepéig egy köztes jelentést állít össze, majd a végleges jelentés elkészítését 2012 első félévében a dán elnökség fogja koordinálni.

Új reaktorok biztonságának értékelése

Több mint 120 hatósági és ipari szakértő találkozott Párizsban, szeptember 15-16-án, hogy a többnemzetiségű tervezés-értékelési program (MDEP) előrehaladását értékeljék. Magyarországról megfigyelőként *Rónaky József*, az OAH főigazgatója vett részt. A nukleáris biztonsági hatóságok által indított MDEP program célja az új reaktorok tervezésének felülvizsgálatához szükséges erőforrások közös biztosítása. A program titkársági feladatait az OECD Nukleáris Energia Ügynöksége látja el. Jelenleg 10 ország vesz részt a programban. Az immár második alkalommal megrendezett konferencián megvittatták a tervezési és specifikus kérdésekkel foglalkozó munkacsoportokban történt előrehaladást. Közös álláspontot alakítottak ki a digitális irányítástechnikai biztonsági rendszerek tekintetében és az Európai Nyomottvízes (EPR), valamint a Westinghouse AP1000 MW-os reaktorok bizonyos tervezési kérdéseiről.

Készítettek egy, a nukleáris szállítók közös felülvizsgálatára vonatkozó dokumentumot. Egy munkacsoport a biztonsági célokat vizsgálta felül a hatósági harmonizáció javítása érdekében. A konferencia résztvevői egyetértettek abban, hogy a nemzetközi információcsere alapvető fontosságú az új reaktorok értékelésében és ezek a konferenciák elősegítik az érintettek bevonását.

HATÓSÁGI TEVÉKENYSÉG

Új vezető az NBI élén

Lux Iván, az OAH főigazgató-helyettese lemondott kormánytisztviselői státuszáról és július végén távozott az Országos Atomenergia Hivataltól. Az Európai Bizottság felkérésére Bécsben, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökségnél fogja koordinálni a nemzetközi hatósági felülvizsgálati missziók szervezését. **Rónaky József, az OAH főigazgatója Fichtinger**

Gyula fősztályvezetőt bízta meg az OAH Nukleáris Biztonsági Igazgatóságának vezetésével.

FMCS-ülés

Az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Terv gondozását végző Felsőszintű Munkacsoport (FMCS) idei harmadik ülésének 2011. szeptember 22-én a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság adott otthont Székesfehérváron. **Az FMCS ülésén az új Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Terv véglegesítése körüli teendőket tárgyalták meg.** Ismertető hangzott el a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszerben alkalmazott Atom-, Biológiai- és Vegyi (ABV) védelmi eszközökről, majd a résztvevők a Magyar Honvédség 93. Petőfi Sándor Vegyvédelmi Zászlóaljának telephelyén dinamikus és statikus bemutatón ismerkedhettek meg a Magyar Honvédség rendszeresített ABV védelmi eszközeivel. Bemutatót tartott a Légi Sugárfelderítő Csoport, amely egy MIG-24 harci helikopter segítségével „élőben” vizsgálta át a környéket és rádiókapcsolaton keresztül azonnali tájékoztatást adott a terepen mért eredményekről. A szimulációs gyakorlat során az ABV Mentésítő Csoport egy gépjárművön és utasain talált szennyezés következményeit számolta fel, majd az FMCS-nek lehetősége volt megtekinteni a Magyar Honvédség ABV felderítő harcászati járműveit és a HAVARIA laboratóriumot.

Sikeresen lezárult a biztonsági elemzés felülvizsgálata

2011. június 22-én az OAH épületében megtartott üléssel lezárult a Paksi Atomerőmű csökkentett teljesítményű és leállási üzemiállapotaira vonatkozó első szintű valószínűségi biztonsági elemzésének (SPSA) hatósági felülvizsgálata. A 2011. januárban indult projekt tárgya a nem névleges üzemiállapotban jelentkező belső technológiai, tűz és elárasztás kezdeti események elemzéséhez használható SPSA-modell és annak dokumentációja volt. A felülvizsgálat célja az NBSZ követelmények, útmutatói ajánlások teljesítése, a leállási modellezés ér-

tékelése és a modell alkalmazhatóságának vizsgálata volt. A záróülésem az OAH szakemberei megállapították, hogy a fenti célokat alapvetően elérték: a modellezés során az NBSZ vonatkozó követelményei és a kapcsolódó útmutató ajánlásai teljesültek, néhány feltárt eltérés kivételével az eseménylogikai modell valóságghú, az SPSA reális képet nyújt a blokk biztonságának aktuális helyzetéről. A megfelelő illesztések, modell fejlesztések elkészültével a modell alkalmassá tehető a kockázat-szemponthú hatóság felügyelet PSA-alkalmazásai számára.

Elkészült a CBF-hez kapcsolódó Előzetes Nemzeti Jelentés

A Célzott Biztonsági Felülvizsgálatot (stressz-teszt) az Európai Tanács felhívására minden európai atomerőművel rendelkező ország elvégzi. A felülvizsgálat során a szélsőséges helyzetekre adott olyan lehetséges válaszokat kell megvizsgálni, illetve olyan intézkedések bevezetésére kell javaslatot tenni, amelyek segítségével a fukushimaihoz hasonló következmények minden ésszerűen feltételezhető esetben elkerülhetők lesznek. A felülvizsgálat az EU Bizottsága, illetve hatósági munkacsoportja (ENSREG) által elfogadott módszer szerint folyik. A felülvizsgálatról készült előrehaladási jelentését a Paksi Atomerőmű augusztus közepén átadta az Országos Atomenergia Hivatalnak. Az OAH ennek alapján elkészítette az előzetes nemzeti jelentését és továbbította az EU Bizottság számára. Az előzetes jelentés az OAH honlapjáról (www.oah.hu) elérhető. A végleges jelentést a Paksi Atomerőmű Zrt. október végéig készíti el, ezt az OAH 2011. december 31-ig értékeli. Az OAH meghatározza azokat a teendőket, amelyeket az erőműnek a felülvizsgálati célok elérése érdekében el kell végeznie, valamint a végleges Nemzeti Jelentésben tájékoztatja az EU Bizottságot a felülvizsgálat eredményeiről. Az európai országokból beérkező jelentéseket az EU Bizottság szervezésében 2012 első felében nemzetközi felülvizsgálatnak (peer review) is alávetik, amelyek során az összes érdekelt EU tagállam képviselőiből alakult munkacsoport vizsgálja felül a beérkezett nemzeti jelentéseket. Ennek a folyamatnak az előkészítése már zajlik, az előkészítő munkacsoportba az OAH főigazgatója *Adorján Ferenc* NBI főtanácsadót delegálta.

Átfogó ellenőrzés a KKÁT-ben

Az OAH 2011-ben átfogó ellenőrzési rendszert vezetett be a nukleáris anyagot birtokló szervezetek által megvalósított biztosítéki intézkedések időszakos felülvizsgálata, értékelése és továbbfejlesztése érdekében. A rendszer bevezetésének első lépéseként 2011 első félévében felülvizsgálta a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Non-profit Kft. (RHK Kft.) Kiegészített Kazetták Átmeneti Tárolójának

A KKÁT kívülről

(KKÁT) biztosítéki tevékenységét. Az átfogó biztosítéki ellenőrzés során a hatóság áttekintette, hogy a szervezet biztosítéki rendszere az érvényes jogi szabályozásnak és ajánlásoknak megfelelően működik-e. A felülvizsgálat további célja volt, hogy értékelje a biztosítéki rendszer megfelelő szintű fenntartását és a szervezet minden szintjén a továbbfejlesztést célzó tevékenységeket, valamint a vezetés elkötelezettségét. Az ellenőrzés alapján a hatóság összesen nyolc jó gyakorlatot azonosított, a hiányosságok kiküszöbölésére tíz esetben tett konkrét ajánlást és öt esetben javaslattal élt, amelyeket az engedélyes teljes mértékben elfogadott. Ezek alapján az ellenőrzési folyamat lezárásaként a hatóság határozatban írta elő a hiányosságok kijavítását.

Elkészült a negyedik Nemzeti Jelentés

A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség keretében 1997-ben megkötött, a kiegészített fűtőelemek kezelésének biztonságáról és a radioaktív hulladékok kezelésének biztonságáról szóló közös egyezmény (a továbbiakban: közös Egyezmény) részesei a közös Egyezményben vállalt kötelezettségek teljesítéséről, a kiegészített fűtőelemek, illetve radioaktív hulladékok kezelésével kapcsolatban érvényesített elveikről és gyakorlatukról, valamint a kiegészített fűtőelemek és radioaktív hulladékok készletéről legalább háromévente nemzeti jelentésben számolnak be. A nemzeti jelentéseket a szerződő felek a felülvizsgáló értekezleteken értékelik. **A negyedik Nemzeti Jelentés kidolgozását – a korábbiakhoz hasonlóan – az érintettek bevonásával az Országos Atomenergia Hivatal fogta össze. A Jelentést a Kormány elfogadta és egyetértett azzal, hogy azt az Országos Atomenergia Hivatal főigazgatója benyújtsa a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséghez.** A 2011. október 12-én benyújtott jelentés megtalálható magyar és angol nyelven az Országos Atomenergia Hivatal honlapján (www.oah.hu).

Új jogszabályok

Megjelent a Kormány 144/2011. (VII. 27.) Korm. rendelete a nukleáris és nukleáris kettős felhasználású termékek nemzetközi forgalmának szabályozásáról, mely 2011. augusztus 4-től lép hatályba. Így hatályát veszti a korábbi 263/2004. (IX. 23.) Korm. rendelet. Az új rendelet igazodik a kettős felhasználású termékek kivitelére, transzferjére, brókertevékenységre és tranzitjára vonatkozó közösségi ellenőrzési rendszer kialakításáról szóló, a Tanács 428/2009/EK rendeletéhez, valamint a kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmának engedélyezéséről szóló új 13/2011. (II. 22.) Korm. rendelethez. A jogszabály a korábbihoz képest áttekinthetőbbé teszi az engedélyezés feltételeit, meghatározza az importengedélyköteles termékek körét és pontosítja az Európai Unió vámterületén belül engedélyköteles termékek listáját.

A Magyar Közlöny 75. számában jelent meg a 2011. évi LXXXVII. törvény az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény, valamint a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény módosításáról. (Hatályos: 2011.08.04.)

Megjelent a Kormány 112/2011. (VII. 4.) Korm. rendelete az Országos Atomenergia Hivatal nukleáris energiával kapcsolatos európai uniós, valamint nemzetközi kötelezettségekkel összefüggő feladatköréről, az Országos Atomenergia Hivatal hatósági eljárásaiban közreműködő szakhatóságok kijelöléséről, a kiszabható bírság mértékéről, vala-

mint az Országos Atomenergia Hivatal munkáját segítő Tudományos Tanácsról. (Hatályos: 2011.08.04.)

A Magyar Közlöny 78. számában jelent meg a 118/2011. (VII. 11.) Korm. rendelet a nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről. (Hatályos: 2011. 08. 10.)

HAZAI RENDEZVÉNYEK

KNPA szakbizottsági ülés

A Központi Nukleáris Pénzügyi Alappal (KNPA) rendelkező minisztert a KNPA Szakbizottság segíti munkájában. A miniszter döntéseihez a Szakbizottság értékelést készít és előzetes állásfoglalást alakít ki. **A KNPA Szakbizottság elnöke az OAH főigazgatója, a Bizottság összetételét miniszteri rendelet szabályozza, amelyet összhangba kellett hozni a jelenlegi kormányzati struktúrával. A módosítás eredményeként újjáalakult KNPA Szakbizottság 2011. augusztus 5-i ülésén szóbeli tájékoztatást kapott a KNPA-ból finanszírozott tevékenységek 2010. évi eredményeiről, valamint a 2011. évi munkaprogramról.** Az ülés megtárgyalta továbbá a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. tizenegyedik közép- és hosszú távú tervét és azt – a vitában elhangzottak figyelembevételével – elfogadásra ajánlotta az Alappal rendelkező miniszternek.

Minőségügyi Világkongresszus Budapesten

Az Európai Minőségügyi Szervezet (EOQ) több mint félszázados történetében, hogy 2011. június 20-23. között immár harmadszor jutott az a megtisztelő feladat Magyarországnak, hogy Budapesten rendezhette meg a szervezet éves kongresszusát, amely egyúttal Minőségügyi Világkongresszus is volt. A magyar EU Elnökség alatt megrendezésre került rendezvény keretében közel 50 ország legkiválóbb minőségügyi szakemberei – közöttük többen a Brüsszeli Európai Bizottság munkatársai és magyar kormánytisztviselők, valamint a gazdasági és tudományos szervezetek első számú vezetői – több mint 150 előadást tartottak. Az OAH képviseletében a világkongresszuson **Bódis Zoltánné** minőségügyi vezető vett részt.

Ismét nyílt nap volt az OAH-ban

Az Országos Atomenergia Hivatal szeptember 17-én – csatlakozva a Kulturális Örökség Napjai rendezvénysorozathoz – nyílt napot tartott, amelyre 194 látogató jött el. Az érdeklődőket **Koblinger László** főigazgató-helyettes köszöntötte, majd előadások hangzottak el az atomenergia biztonságos alkalmazásáról és az OAH tevékenységének jogi és nemzetközi vonatkozásairól, a radioaktív és nukleáris anyagok biztonságával és védeltségével kapcsolatos OAH-feladatokról és a nukleáris létesítmények felügyeletéről. A látogatás az OAH épületében kialakított nukleáris-baleset-elhárítási központ, a CERTA megtekintésével foly-

tatózott. Sokan nézték meg a poszterkiállításokat, amely az OAH sokrétű tevékenységét, illetve az OAH kezelésében lévő Központi Nukleáris Pénzügyi Alap finanszírozásában folyó, a radioaktív hulladékok elhelyezésével kapcsolatos tevékenységet mutatta be.

Nemzetközi biztosítéki felügyelők képzése Magyarországon

Magyarország rendszeres támogatást nyújt a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) nukleáris biztosítéki rendszeréhez. A magyar támogató program részeként az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) –, mint nemzeti hatóság – a NAÜ-vel közösen 2011 második félévében ismét továbbképzést szervezett az Ügynökség ellenőrei számára. A 2011. augusztus 29. és szeptember 2. között megrendezésre került egyhetes tanfolyam célja az integrált biztosítéki ellenőrzés (safeguards) elveinek a gyakorlatban történő megismertetése és a nemzetközi helyszíni ellenőrzési tevékenységek Kiegészítő Jegyzőkönyv szerinti gyakorlása volt.

EU-képzés

Az Európai Bizottság által meghirdetett tender győzteseként az OAH a 2010-2012. időszakban háromszor tart nemzetközi nukleárisbaleset-elhárítási tanfolyamot. **A 2011. szeptember 12-16. között második alkalommal megrendezett tanfolyamon 16 ország 28 résztvevője ismerkedett meg a nukleárisbaleset-elhárítási rendszer kialakításának alapjaival, a döntéstámogató rendszerek használatával, a különböző óvintézkedések kiválasztásának és végrehajtásának módszerével, valamint a nukleáris vagy radiológiai balesetek hosszú távú pszichikai és gazdasági hatásainak enyhítési lehetőségeivel.** A tanfolyam végén a résztvevők teszten mérhették le az egy hét alatt szerzett tudásukat, valamint egy érdekes és fordultatos baleset-elhárítási gyakorlat keretében ízelítőt kaphattak a nukleáris és sugárvédelmi elemzések folyamatáról, a nemzetközi és hazai kapcsolattartás, valamint a lakosság időbeni és hiteles tájékoztatásának fontosságáról.

RÖVIDHÍREK

- A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium augusztus 20 alkalmából tartott ünnepségén 2011. augusztus 18-án **Macsuga Gézá**t, az OAH fősztályvezetőjét a nukleárisbaleset-elhárítási felkészülés terén végzett magas színvonalú munkássága, illetve vezetői tevékenysége elismeréseként a „Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt polgári tagozat” kitüntetésben részesítette.
- **Lux Iván**, az OAH főigazgató-helyettese 2011. július 9-22. között a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség meghívására részt vett a dél-koreai hatósági tevékenység felülvizsgálatára indított IRRS misszióban.
- 2011. szeptember 8-án ülést tartott az OAH Tudományos Tanácsa. A Tanács programjában szerepelt **Elter József**, a Paksi Atomerőmű Zrt. fősztályvezetőjének tájékoztatója és **Adorján Ferenc**, az OAH függetlenített tanácsadójának beszámolója a hatóság szerepéről a felülvizsgálatban.